

Özet

Konu: Atatürk'ün Çocuk Sevgisi

Atatürk'ün çocuklara karşı beslemiş olduğu sevgiyi ne yazık ki keşfedilmedi. Atatürk törenlerde, yorgun, heyecansız, düşüncelerle dolu, çocukluğunu yitirmiş, yılgın insanlarca yıpratıldı, ondaki coşku ve heyecan ne yazık ki tam yorumlanamadı. Onu, ona yakışacak biçimde anmayı, yorumlamayı bilemedik. Atatürk'ü sadece İstiklal Harbi ve devrimleriyle ilgili bir fenomen olarak göstermeye çalışıldı. Belki başka ülkelerin de millî kahramanları olmuştur ama, çocuklarla ilgili bir fenomen başka hiç bir ülkeden çıkmamıştır. Hakkında yazılmış binlerce kitap içinde bu konuda yazılmış kitap sayısı ancak birkaçını gösterebiliyoruz.

Anahtar kelimeler: Atatürk, çocuk, sevgi, edebiyat

INTRODUCTION

Sadly, the scientists have not discovered the love of Ataturk for children in details. In the ceremonies Ataturk is always shown as tired, unexcited, full of thoughts, lost in his childhood, defeated and destroyed by people, therefore, it's sad to say but we are not fully familiar with his enthusiasm and excitement. In the literary works Ataturk is shown as phenomenon, great revolutionary and fighter for independency. Maybe other countries have their own national heroes as well, but there isn't such a phenomenon that demonstrated as much closeness with children in none of the other countries. Thousands of books are written in his name, but sadly, only few of them are related to the love for children.

Key words: Ataturk, children, love, literature, book.

Предмет: Ататурк и деца

Љубовта на Ататурк спрема децата за жал не ги откриле детално. Ататурк во церемониите секогаш ги покажуваат како, уморен, без возбуда, полн со мисли, изгубено детство, совладен и уништен од страна на луѓе, неговиот ентузијазам и возбуда за жал целосно не ги препознаевме. Ататурк во делата ги прикажувале како феномен голем

револуционер и како борес за независност. Можеби некои други земји, исто така, имаат национални херои, но ниту во една друга држава не постои таков феномен како тој што покажувал толку блисост спрема во врска децата. Во негово име се напишани илјадници книги, но во врска за љубовта спрема децата за жал се напишани само неколку. Клучни зборови: Ататурк, деца, љубов, литература, книга.

Atatürk ve Çocuk

Çocuk denildiği zaman farklı tanımlar yapabiliriz. Çocukluk hepimizin bir dönem yaşadığı ama yaşarken belkide farkında olmadığımız, bundan mada doğum ile yetişkinlik arasındaki dönem olmanın ötesinde bir anlama da sahiptir.

Çocukları hiçbir zaman gözümüzde küçük görmemeliyiz ve onları hiçbir zaman hafife almamalıyız. Çünkü çocuklar millet hayatı için en mühim unsurdurlar. Çocuk olabilmek, çocuk kalabilmek: Yeni, yaratıcı, meraklı, araştırmacı olmanın eşliğinde durmaktır belki, "içimizdeki çocuk kavramı" Kitap okunarak çocuk olunmaz. Çocukluk bir karakterdir. Elbette, bir ölçüde edinilebilir, İnsan çocukluğu keşfedebilir, ona ulaşmaya çabalayabilir ancak Çocuk, özgürlük ister, bağımsızlık. Ruh bağımsızlığına erişemeyenler çocuk olamazlar. Boynu bükük, bağımlılığı alışkanlıklarla yaşayan insanlar haline gelirler.

Milletlerin yok olma yada bozulma, çocuklarını yabancı ellere ve yabancı kültürlerle terketmemeğe ve onların özlerini korumaya bağlıdır. Bu doğrultuda çağımıza adını altın harflerle yazdıran Önderimiz Atatürk, ölümünden bu yana her yönüyle araştırılmış, fakat çocuklara karşı olan sevgisini ne yazık ki pek az bahsedilmektedir oysa O, çocuklar hakkında öğrenilmesi, tanınması gereken daha çok yönlü bir liderdir.

Atamız çocuk konusunda büyük bir hassasiyet göstermiştir. Atatürk, yaşamı boyunca tüm sevdiklerine hangi yaşta olursa olsun "çocuk" diye seslenmiştir. Onun sözlüğünde çocuk sevgi demektir, etrafında hep çocukları görmek istemistir; çocuk onun gözünde saflığı ve dürüstlüğü, temizliği temsil etmiştir. Sabiha Gökçen, Ata'nın bu özelliğini, bir konuşmasında şöyle anlatmıştır: Bizim yetişmemizde ise dikkat ettiği hususlar, yalan söylemememiz, dürüst ve ciddi olmamız, dedikodu yapmamamız ve başkalarını çekiştirmememizi, insanlarla ilişkilerimizin temelini saygı ve sevgiye dayanmasını isterdi. Yine aynı şekilde, Hasan Rıza Soyak Atatürk'ün bu özelliğini anılarında şöyle anlatır: Çocukluk ne güzel şey.. deyip şunları ekler: Çocuklar ne güzel, ne tatlı yaratıklar değil mi? En çok hoşuma giden halleri nedir bilir misin? İkiyüzlü olmamaları, bütün istek ve duygularını içlerinden geldiği gibi açıklamaları.

Çocukluk günlerinden söz ederken Çankaya da yakınlarına Ben çocukken fakirdim. İki kuruş elime geçince, bunun bir kuruşunu kitaba ayırırdım. Eğer, böyle olmasaydı, bu yaptıklarımı yapamazdım demişti.¹

O'nun çocuğu yoktu ama içinde bitip tükenmeyen bir çocuk sevgisi vardı. Bütün Türk çocukları onun öz yavruları gibiydi. Atatürk, çocukların riyakârlık bilmeden bütün istek ve arzularını içlerinden geldiği gibi açıklamalarından çok hoşlanırdı. Son yıllarını da çok sevdiği bir çocukla geçirdi. Küçük Ülkü'yü tanıdı. Ülkü, her zaman Atatürk'ün yanında bulunurdu. O kadar ki bazen misafirlerin yanında kucağına otururdu. Artık kimse küçük kıza kızmıyor, üstelik içten gelen bir sevgi ile küçük kıızı seviyorlardı. Ülkü, çok sevimli bir kızdı. Uzaktan Atatürk'ü görünce sevinçle koşar, Atatürk'ün kucağına fırlardı. Atatürk, her zamanki tatlı sesiyle küçük kıza neşeli şeyler söyler onun kalbini elde etmeğe çalışırdı. Ülkü, onun bir parçası gibiydi. Nereye gitse yanında götürürdü. Küçük kız, hasta olduğu zaman doktorlarla beraber muayene eder, hastalığı hakkında geniş bilgi alırdı. Ülkü, bir defa tifo olmuştur. Doktorlar tifo geçici olduğu için hastanın yanına sokmak istemiyorlardı. Atatürk, hic birini dinlemezdi. Hasta, Dolmabahçe'de yattığı için her gün Florya'dan Ülkü'yü yoklamaya giderdi bulaşıcı bir hastalık olmasına rağmen onun yanında uzun uzun kalırdı. Ülkü'nün dışında ki manevi çocukları (Makbule, Afet İnan, Sabiha, Ülkü, Rukiye, Nebile, Abdurrahim, Afife, Zehra ve Mustafa) fakat bunların arasında Ülkü, Atatürk'ün çocuk sevgisinin bir simgesi olmuştu.

O VE ÇOCUKLAR

(Şiirinden bir alıntı)

*O da bir çocuktuk, çocuklar
Salıncakta sallanacak kadar çocuk
Çocukluk yaşında değil
Elli yaşında çocuktuk, çocuklar!*

*Bir gün cephe, bir gün Meclis'te,
Ve bir gün devletin başındaydı
ama çocuklar
Her gün sizlerin yanbaşındaydı.*

*Bakın, Ülkü'yü kendi elleriyle sallıyor vapurdaki salıncakta
O mutlu, Ülkü mutlu, vapur mutlu
Gözleri ışıl ışıl
Ve o da atlıyor salıncağa
Tutamıyor içindeki çocuğu*

¹ Atatürk Albümü-1992

salıyor ortalığa..

*Çocuklar,
büyüklerle büyük olurdu o, sizlerle siz
küçük değil, büyük işlerin adamıydı,
biraz da sizlerle büyük oldu o
En büyük işi büyüklerle değildi
Sizlerleydi çocuklar.*

*Sizi sevdikçe mutlu olurdu
Sizlerle birlikteyken neşeli
Sizler şanslı çocuklarsınız
Çocuklar!
Yalnızlığını sizler giderdiniz onun
Sizler ki kalbini sevgiyle dolduranlarsınız.²*

Atatürk çocuklarla olduğu zaman hep çocuk gibi kendini hissetmişti ve Cumhuriyetin de çocuk kalmasını istedi. İnsanlar gibi ülkeleri de çocuk olabilirler; yaşlı, yorgun kültürler olabilir, ağır, yavaş devinen. Ben ülkem için hep çocuk olduğumu düşündüm. Cumhuriyet ruhu, Atatürk'ün ona kazandırmaya çalıştığı ruh, heyecanlı, meraklı, araştırmacı bir çocuk ruhudu: Bilimde, sanatta, düşüncede kendini gösteren, ona giydirilmeye çalışılan özgürlüğü kısıtlayıcı giysiyi parçalayıp; yaşama kendi açısından bakabilme cesaretini taşıyan olgun çocuk ruhu.

Atatürk'ün çocuklara karşı beslemiş olduğu sevgiyi ne yazık ki keşfedemedik. Atatürk törenlerde, yorgun, heyecansız, düşüncelerle dolu, çocukluğunu yitirmiş, yalın insanlarca yıpratıldı; ondaki coşku ve heyecan yorumlanamadı. Bayat yorumlarla Atatürk, düzleştirilmeye, yaşlandırılmaya çalışıldı, çoğu kez bilinçsizce. Onu, ona yakışacak biçimde anmayı, yorumlamayı bilemedik. Atatürk'ü sadece İstiklal Harbi ve devrimleriyle ilgili bir fenomen olarak göstermeye çalışıldı. Oysa o insanın en ileri büyüklüğü çocuklara verdiği değerde tecelli etmiştir. Başka ülkelerin de millî kahramanları olmuştur ama, çocuklarla ilgili bir fenomen başka hiç bir ülkeden çıkmamıştır. Bizim yeteri kadar ilgi göstermediğimiz bir konudur bu. Hakkında yazılmış binlerce kitap içinde bu konuda yazılmış kitap sayısı ancak birkaçını gösterebiliyoruz. Malesef Türk Dünyası da bu konular üzerinde pek çok durmadılar, Makedonya Türk şiirinde sanatçılarımız Atatürk'e karşı duydukları sevgiyi ancak şiir mısralarında yaşatabilmişlerdir.

Makedonya Türk Şiirinde Atatürk söz konusu olunca şairlerimizin çoğu Atatürk'ün cesaret, adalet, inkılap, kültür genişliği ve benzer özelliklerinin farkında olarak kabiliyetleri dahilinde, Atatürk'le ilgili şiir yazdıklarını görüyoruz. Atatürk kavramına her şair değişik açıdan yaklaşmış, ona olan bağlılık,

² <http://www.autocadokulu.com/fanclub/index.php?topic=142.0>

saygı ve sevgisini kendi ifade tarzına göre anlatmaya çalışmışlar ve kendi kabiliyetleri dahilinde kelimeler vasıtasıyla resimli tasvirlerini yapmaya gayret etmişlerdir. Makedonya Türk Şiirinde Atatürk ile ilgili ilk şiir 1965 yılında İlhami Emin tarafından yazılmış ve Türkiye’de yayınlanan “Varlık” edebi dergisinde iktibas edilmiştir.³

Makedonya Türk Çocuk edebiyatı her ne kadar gelişmiş olsa bile sanatçılar onu ancak birkaç şiiriyle dile getirmeye çalıştılar fakat Atamıza karşı olan sevgimiz hem küçükler hem de yetişkenler tarafından çok sevildiğini hrekez biliyor. Bunu en iyi Çeltikçi’li rahmetli Hüseyin Köprülü (Malik Üska) Atatürk’e çok büyük sevgi ve saygı besleyen bir kişi idi. O’nun çok büyük bir Türk milliyetçisi olduğunu biliyorduk. Tahsili olmayan Hüseyin Amcanın, insanımızda her zaman var olan arifane sezisi ile Atatürk’ün Türk milletine yaptığı hizmetlerin farkında idi. Oğlu Ahmet’in naklettiğine göre, Hüseyin Amca hasta olduğunda doktorların “siroz” teşhisi koymalarını sevinçle karşılamış. “*Ne mutlu bana Atatürk’ün hastalığına tutulmuşum*” diyerek Atatürk’le aynı hastalığı paylaşmanın gururunu yaşamış.⁴

Bir Makedonyalı Türkünün Atasına ne kadar sevgi dolu bir bağ olduğunun en güzel bir kanıtıdır. Oysa Atamız ne yazık ki, içinde taşıdığı çocuk ruhuna uygun yorumlanamadı. Kültürün çocuk ruhunu harekete geçiren oyun ruhu, bilim, sanat ve düşünceyle sağlanabilirdi. Bilim insanı olabilmenin, gerçekleri keşfetme başarısının oyun oynamayı seven, düş gücü son derece gelişmiş bir çocuk ruhu ile sağlanabileceğini anlayamamıştık.

Yoksul, düzensiz bir yaşamda insanlar çocuk olamıyor, çocuk kalamıyor, çok çabuk büyüyor. Çocukluğunu yaşayamamış, çocukluğa hasret insanların çoğunlukta olduğu bir kültürde, doğmaları sorgulayabilen, yaratıcı olma özgürlüğüne, özerkliğine sahip insanlar yetişemiyor. Yaşamı bir kocaman yük sayan, gergin, kaygılı insanların umutsuz çözümleri arayışları egemen olmaya başlıyor kültüre.⁵

Atatürk çocukları çok severdi. Onun dilinde çocuk sevgi demekti. Sevdiklerine hangi yaşta olursa olsunlar "çocuk" diye seslenirdi. Ona göre çocuklar saflığı temsil ederdi ve etrafında sürekli çocuk görmek isterdi. Çocuklar Ona neşe veriyordu.

Evet, Atatürk’ün çocuk sevgisi çok büyüktü, peki ya ondan sonra gelenlerin, her fırsatta “Atam İzindeyiz!” diyenlerin çocuk sevgisi nasıldı? Atatürk’ten sonra gelen hiç bir cumhurbaşkanı, başbakan veya bir asker bir çocuğu elinden tutup da resim sergisi gezmeye götürmedi. Hiç bir cumhurbaşkanı veya başbakan çocuğu protokol sırasının en önüne oturtmadı. Hiçbir başbakan bir çocuğu salıncakta sallamadı. Bir çocuğu taşıttan kendi elleriyle indirmede. Bir yabancı konukla birlikte yanına çocuk almadı. Bir yetişkini dinlerken gösterdiği ciddiyetle dinlemedi. Onlarla birlikte denize girmedi, objektiflere poz vermedi. Onlarla gezintilere çıkmadı. Onlara el öptürmemezlik yapmadı. Bugünün küçükleri yarının büyükleridir. "diyen, Atatürk çocuklara çok değer verir, gezilerinde okullara uğrar, ders dinler, sorular sorardı. Atatürk çocukları ülkenin geleceği olarak görüyor, onlara çok güveniyordu. Çocuklara söz hakkı verilmesini ve iyi eğitilmelerini istiyordu. Ama o büyük insanın çocuklara yaklaşımını bu

³ Doç. Dr. Fadil Hoca, Makedonya Türk şiirinde Atatürk Kavramı, BAL-Tam,Prizren 2011

⁴ <http://www.alpersirvan.com/huseyin-sirvan/makedonya-turklerinde-ataturk-ve-turkluk-sevgisi.html>

⁵ Prof. Dr. Ahmet İnam(MPM Anahtar-Nisan 2003-Sayfa 20)(Cumhuriyet Bilim Teknik, s. 81

ülkenin anne babaları ve öğretmenleri bile örnek almıyor ki başkalarına örnek gösterilebilsin. Çünkü onlar da işin farkında değiller.

Bütüm bunlar bir yana, 1938'den itibaren Türkiye`de veya tüm dünyada bile yetişkin, insan-çocuk insan dostluğu, arkadaşlığı diye bir şey kalmadı. Ancak bu alanda eşsiz bir örnek olarak sadece ulu önderimiz Atatürk`ü gösterebiliriz. Ama o büyük insanın çocuklara yaklaşımını bugün malesef çok az kişiler örnek alıyor...'

Atatürk'ün hayatı incelendiğinde savaş yıllarının en kötü koşullarında dahi çocuklarla yakından ilgilendiği ve birçok çocuğu koruması altına aldığı görülür. Mustafa Kemal in o zorlu savaş yıllarında, insanların açlıktan sarsıldığı günlerde dahi geleceğimiz olan çocuklarla yakından ilgilendiğini; birçoğunu koruması altına aldığını, yakın çevresinden de görürüz. Sonraki yıllarda, Kurtuluş Savaşı'nın yetim çocuklarının sağlık, eğitim ve temel ihtiyaçlarının karşılanması için, günün şartlarına uygun bir çalışma içine girilmiştir. Memleketin çocuklarını korumayı üzerine alan Çocuk Esirgeme Kurumuna vatandaş yardımı mecburdur sözleriyle, konunun ehemmiyetine dikkat çeken Mustafa Kemal Atatürk; yurt gezilerinde bakıma ve korumaya muhtaç çocukların kaldıkları yurtları gezerek onlara hediyeler dağıtmıştır. Atatürk, bu konuda hassas olunması gerektiğini, himayesine aldığı manevi evlatlarla (Makbule, Afet İnan, Sabiha, Ülkü, Rukiye, Nebile, Abdurrahim, Afife, Zehra ve Mustafa) göstermiştir.⁶

Atatürk, çocuklara olan sevgisinin en büyük tecellisi olarak, 23 Nisan 1920 de TBMM yi açmış, bu mutlu ve önemli günü Cumhuriyetimizin geleceği ve teminatı olan çocuklarımıza Milli Hakimiyet ve Çocuk Bayramı adıyla armağan etmiştir. Dünyada ilk kez bizim ülkemizde, bir çocuk bayramı kutlanmaya başlanmıştır. Bu bayram daha sonra, UNESCO nun, 1979 yılını çocuk yılı ilan etmesiyle bütün dünya çocuklarının, Türkiye çocuklarının öncülüğünde kutladı.

Atatürk'ün dinine bağlılığından kaynaklanan samimi vicdanı, onu ülkedeki her konuya eğilmesini ve duyarlı olmasını sağlamıştır. Bunun en güzel örneği de, kimsesiz, öksüz ve yetimlere karşı duyduğu sorumluk duygusudur. Osmanlı devletinin yıllardır bir çok cephede giriştiği savaşlar, özellikle de Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı, çok asker kaybedilmesine ve neticede de bir çok çocuğun yetim ve kimsesiz kalmasına neden olmuştur. Savaşın getirdiği sosyal bunalımlar, büyük şehirlere göçü başlatmış; böylece bu sosyal yara büyümeye başlamıştır. Bu duruma bir çare bulmak için halkın ve devletin girişimleriyle çözüm aranmaya başlanmış; önce yetim evleri, sonra da İstanbul da Himaye-i Eftal Cemiyeti kurulmuştur. TBMM hükümeti de Mustafa Kemal in öncülüğünde 30 Haziran 1921 de bugünkü adı Çocuk Esirgeme Kurumu olan kurumun açılmasına öncülük etmiştir.

⁶ a.g.e.

B İ B L İ O G R A F Y A

Prof. Dr. Ahmet İnam(MPM Anahtar-Nisan 2003-Sayfa 20)(Cumhuriyet Bilim Teknik, s. 81

Dr. Hüseyin Karakan, Atatürk Şiirleri Antolojisi, Kültür Kitabevi, İstanbul, 1965

Avni Engüllü: Yugoslavya Türk Halkı Şiirinde Atatürk Konusuna Bir Bakış, SESLER, sayı 230, XI 1988

<http://www.alpersirvan.com/huseyin-sirvan/makedonya-turklerinde-aturk-ve-turkluk-sevgisi.html>

Prof. D-r. Nimetula Hafiz: Yugoslavya Türk Şiirinde Atatürk, Ankara 1983

Atatürk Albümü-1992

Kocatürk Utkan: Atatürk,ün Hatıra Defterlerine Yazdıkları, Edebiyat Yayınevi, Ankara, 1971